

Sjećanje na narodnog heroja Šimuna

Povodom 75. godišnjice pogibije narodnog heroja Antuna Blažića Šimuna i stvaranja slobodne Podravske republike (1943. – 2018.)

MILIVOJ DRETAR

1. Uvod

U jeku Narodnooslobodilačke borbe istaklo se više pojedinaca ludbreškog kraja. Bilo da su od samog početka rata pružali otpor okupaciji, aktivno sudjelovali u prvim partizanskim jedinicama i bili sudionicima najžešćih borbi u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, ili su se kao civili hrabro odupirali ustaškom režimu, ti su pojedinci u godinama rata i poraća bili uzor mnogim mlađim generacijama. Herojstvo se u tim danima gotovo pa podrazumijevalo – preživjeti tijekom svih godina rata bio je već samo po sebi veliki uspjeh, a kamoli se još dokazati na istaknutim položajima. Antun Blažić jedini je narodni heroj Drugog svjetskog rata koji potječe iz ludbreškog kraja.

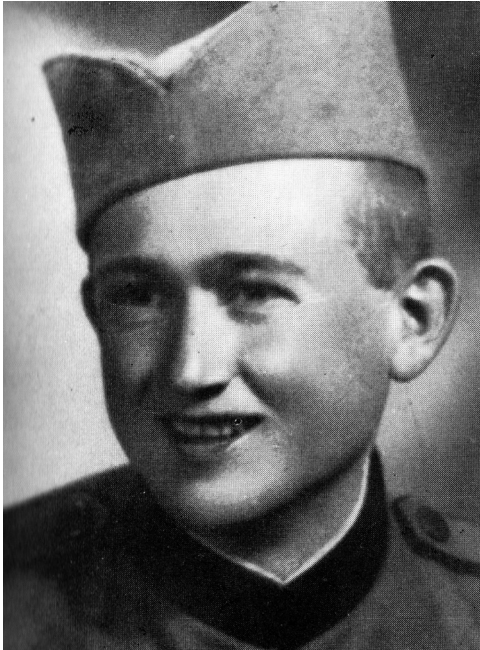
Iako su narodni heroji Drugog svjetskog rata najčešće bili potomci običnih seoskih ili radničkih obitelji, svojim su se idealizmom i hrabrošću istaknuli kao rijetko koji lokalni junak u prošlosti. Tko tada nije čuo za Radu Končara, Josipa Kraša, Florijana Bobića, Mariju Vidović i Radu Bulata? ¹ Bilo je i pojedini-

naca koji su svakako zaslužili naziv narodnog heroja, ali nikad nije došlo do službenog proglašenja. Među takve trebalo bi ubrojiti Božidara Leinera, prvog komandanta Kalničkog partizanskog odreda koji je herojski poginuo početkom svibnja 1942.,² Anku Ošpuh, hrabru skojevku, javno pogubljenu 1944., Milivoja Dobrića, partizanskog komesara koji je poginuo u dobi od samo 18 godina. To su samo poznatiji pojedinci, a bilo je i onih koji su se istaknuli u borbama ili javno pružili otpor kao što su Franjo Kolar iz Velikog Bukovca, Robert Vahtarić iz Poljanca i Đurđica Danić iz Vrbanovca. Od onih po kojima su poslije 1945. nazivane ulice ili javne institucije, rijetki su do danas zadržali tu počast. Bilo je i primjera herojstava među civilima poput Gizele Vrančić koja je sakrila svoje dvoje židovske djece, ali time otkrivši svoj položaj radi čega je odvedena u logor Auschwitz gdje je stradala. Ili bračni par Schmidlehner iz Selnika koji je tri godine skrivao židovskog dječaka Danija Flescha pa je dječak na kraju preživio. Herojstvo su iskazali mnogi pojedinci. Ovaj je tekst posvećen jednom takvom običnom seoskom mladiću čije ime sve više blijedi u ludbreškoj prošlosti.

1 Osim spomenutog Antuna Blažića Šimuna, tu su bila još dva narodna heroja. Nikola Severović, rodom iz Belanova Sela (dan. općina Rasinja) koje je u vrijeme rata pripadalo kotaru Ludbreg, poginuo je u neprijateljskoj ofenzivi na Kalnik 1943. godine. Mojica Birta – Zec, rođen je u zaseoku Gakovu u Poilovlju, sudjelovao u velikim bitkama za Ludbreg 1943. i 1944. godine. U ovoj posljednjoj junački je poginuo. VELAGIĆ, Savo: *Narodni heroj Mojsije – Mojica Birta Zec* // Podravski zbornik 1982 (ur. Franjo Horvatić),

Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1982., 87–97.

2 DRETAR, Milivoj: *Božo Leiner, ludbreški Che Guevara*, Hrvatski povijesni portal objavljeno 09/05/2012. Dostupno na: <http://povijest.net/bozo-leiner-ludbreski-che-guevara/> (16. 9. 2018.).

Sl. 1. Antun Blažić kao vojnik Kraljevine Jugoslavije, Skopje 1940. godine (izvor: autor).

2. Antunova mladost

Antun Blažić rodio se kao najstarije dijete u obitelji Vinka i Magdalene Blažić, 28. svibnja 1916. godine u selu Globočec, kotar Ludbreg. Blažići su bili vrlo siromašna obitelj koja se bavila poljoprivredom nad ono malo zemlje koju su posjedovali. Otac Vinko je povremeno nadničario, sa svojim ocem Ivanom je za ludbreške židovske trgovine obavljao i usluge prijevoza robe. Antun i njegova braća Tomo i Josip te sestre Katarina, Marica i Jelka često su prodavali prehrambene proizvode poput sireva, jaja i gljiva imućnijim Ludbrežanima. Neimaština i beznađe potaknuli su Vinka Blažića da 1928. ode u migraciju u Kanadu. Proveo je tamo deset godina. Kući je uspijevao poslati nešto novaca, koji je supruga Magdalena iskoristila za kupnju krave ili pokoje parcele polja ili vinograda, nešto što bi djeca kasnije mogla naslijediti. U Kanadi je Vinko izgarao od pretjeranog rada i upravo kad se već namjeravao vratiti kući, iznenada je obolio. Umro je 1938. godine u provinciji British Columbia i pokopan na državni trošak. *Naš tata Vinko otišao je u Kanadu s ciljem da nešto zaradi i ostavi svojoj djeci. Tamo je već bio ujak Josip Horvat iz Slokovca i još neki bratići koji su*

mu pomogli oko odlaska. Nije imao ni za putnu kartu pa smo prodali našu jedinu kravu, a prvim novcem koji nam je poslao, kupili smo novu. Sve novce što nam je poslao, iskoristili smo za kupnju nekoliko oranica i vinograda. Radio je tamo blizu deset godina i kad je već štedio za povratak, dogodila se nesreća. Najprije je došlo jedno pismo gdje je pisalo da je otac jako bolestan, da je tri dana gasio neki šumski požar i da je onda legao pod neki most gdje je prehladio glavu. U sljedećem pismu već smo dobili informaciju da je umro i da će nam njegovi prijatelji pokušati poslati njegove stvari i nešto novaca.³ I taj je paket stvarno došao – no tu je bilo samo nekoliko komada odjeće i nekoliko fotografija. To je sve što je ostalo od našeg oca.⁴

Odlaskom oca Vinka u Kanadu, glava obitelji postala je supruga Magdalena. Mladi Antun preuzima brigu nad obiteljskim imanjem. Povremeno nadničari i u Kerstnerovoj ciglani u Ludbregu. Njegovi poznanici opisivali su ga kao odlučnog čovjeka s vrlo naglašenim osjećajem za pravednost. *Šimun je bio najstariji od nas i on nam je bio kao drugi otac. Ja sam od njega bila mlađa točno deset godina. Oca se baš i ne sjećam. Mama i on su svime rukovodili: kad će se što raditi, što ćemo nabaviti za kućanstvo, na što će se utrošiti novac. Imali smo voćnjak, vinograd koji se kopao tri puta godišnje, a mama ga je sama špricala i vezala. Na polju smo imali kukuruz, pšenicu, raž. Polja smo obrađivali dvjema našim kravama, a nekad bi nam pomogla mamina rodbina iz Slokovca. Na jesen smo prodavali grah da bi time kupili nešto odjeće. Braća Tomo i Josip polazili su škole, jedan za trgovca, a drugi Preparandiju u Čakovcu pa je i za njih trebalo novaca. Šimun je završio šest razreda škole u Čukovcu pa iako je bio odličan đak, nije se mogao dalje školovati – bio je najstariji i na njemu je bilo da preuzme brigu nad nama ostalima. Svi smo ga jako poštovali i voljeli. Bio je srednje visine, plave kose i očiju, mršav, no snažan. Najbolji prijatelj mu je bio dvije godine stariji Ivan Brcković koji nam je bio susjed prije nego smo odselili u drugu kuću.⁵*

Većina mladih u to je vrijeme podržavala politiku Hrvatske seljačke stranke ili Socijaldemokratske stranke. Šimunova radišnost i odvažnost bila je dio njegove popularnosti i ogromnog političkog utjecaja. Od 1935. član

3 Pisma Šimunove majke Magdalene Blažić, obiteljski arhiv autora.

4 Izjava Šimunove sestre Kate Brcković, r. Blažić (1920. – 2016.)

5 Izjava Šimunove sestre Marice Juratović, r. Blažić (1926. – 2015.)

Sl. 2. Vjenčanje Antuna i Milke Blažić, siječanj 1941. godine (izvor: autor).

je Hrvatske republikanske seljačke stranke i pripada tzv. lijevom krilu pa se često nalazi pod prismotrom vlasti. Za vrijeme održavanja izbora, Šimun je uz pomoć nekoliko mladića iz sela na najvišem boru u selu kod Prstecove kuće objesio hrvatsku trobojnicu. Ujutro su došli žandari i tražili da se zastava skine, no nitko se nije usudio popeti tako visoko. Na kraju nisu znali što bi pa su srušili taj bor. Krivci nikad nisu uhvaćeni, iako je cijelo selo znalo da je za to bio odgovoran Šimun.⁶ U to vrijeme sve više simpatizira radnički pokret. Kao vrlo mlad sudjelovao je u Poljanečkoj buni 1937.⁷ Taj događaj tadašnje su vlasti pokušale prikriti, a novine su o tome šturo izvijestile. *Kako se ne bih sjećala tog događaja? Šimun je bio jedan od glavnih organizatora. Počelo je tako da su neki ljudi iz Globočeca, Hrastovskog, ali i ostalih sela krali kokoši i radili štetu po domaćinstvima. Žandari su neke uhvatili, no brzo su ih pustili jer im se nije dalo baviti tatima – već su onda lovili samo političare. Na čelu kotara se tada nalazio Rok Križanić. Ja sam u to vrijeme učila šivati i bila sam kod gazde u Varaždinskoj ulici (današnja Fran-*

6 Izjava Kate Brčković.

7 Poljanečka buna, nazvana po selu Poljanec kod Ludbrega, bila je navodno pobuna protiv žandara.

kopanska, op. a.) kad sam najednom primijetila neku gužvu na ulici. Mladići su išli prema Poljancu, prvo nekoliko, a onda cijela rulja ljudi. Onda i Mačekovci. Nešto me presjeklo, znala sam da su naši nešto napravili jer su ilegalno nabavili oružje. Došlo je do sukoba u Poljancu, ne sjećam se da li je bilo ozlijeđenih. Žandari su pritvorili nekoliko vođa Bune, među njima Šimuna i Ivu Brčkovića, mog budućeg muža. Bili su nekoliko dana u zatvoru, a kada je počelo suđenje koje je trebalo biti u zgradi dvorca, Šimun i Ivo su pobjegli stražarima i preko Bednje pobjegli. Sakrili su se u šumu južno od Globočeca gdje su bili preko dana, dok su spavali u klijeti rođaka Geča koji im je dao ključeve. Ja sam im svaki drugi dan nosila jelo. To je trajalo nekih mjesec dana, onda se sve raščistilo, optužbe su povučene, pa se Šimun vratio doma.⁸ Jednom zgodom priprema atentat na kotarskog prištava, omraženog Stanu Franka.

Blažić negoduje zbog suzdržane politike vodstva HSS-a pa 1939., u trenutku napada Mačekove zaštite na URS-ove sindikate u Zagrebu, napušta stranku. Javno kritizira vodstvo HSS-a. Tada odlazi na služenje vojnog roka. Proveo je punih 18 mjeseci u vojsci u Skopju, od jeseni 1938. pa do proljeća 1940.⁹

8 Isto kao i 6.

9 Osobna fotografija sa sačuvanim datumom i mjestom –

Kada se vratio kući opazio je neke promjene u obitelji – mlađa braća Tomo i Josip već su postali skojevci. Djelomično pod utjecajem braće, a djelomično i vlastitih stavova, Šimun je prihvatio komunističke ideje i postao član Komunističke partije.¹⁰ U siječnju 1941. oženio se Milkom Doskočil iz Carevdara. Skromni svatovi održali su se u Mučnoj Rijeci. Odmah su se doselili u Globočec, a u punoj kući nisu imali ni vlastitu sobu. Tada je pozvan u vojnu rezervu na mjesec dana s koje se vraća upravo pred napad osovinskih sila na Kraljevinu Jugoslaviju.¹¹

3. Među prvim ludbreškim partizanima

O Travanjskom ratu (6. 4. 1941. – 18. 4. 1941.) u ludbreškom kraju postoji malo zapisa budući da se odigrao u svega nekoliko dana, bez većih sukoba. Jugoslavenska vojska koja je trebala spriječiti prodor okupatorske vojske u državu nije previše ni reagirala. Srušen je most na rijeci Bednji kod Ludbrega i tom je prilikom ubijen Pavao Fotak. Vojnici su masovno bježali iz vojske usput odbacujući svoje naoružanje: ... *oružja je tada bilo svuda pokraj puteva i mogao si je svaki uzeti koliko god je htio i želio. Prilikom nadiravanja Švaba od mađarske granice pa u pravcu Koprivnice i Zagreba, jedan dio bivše kraljevske vojske, napušten i izdan od svojih starješina, predavao se odmah pri prvom susretu s neprijateljem, dok je drugi dio još ranije dezertirao i uputio se svojim kućama, da bi se u većini slučajeva stavio na raspolaganje novoosnovanim ustaškim i domobranskim jedinicama. Dovoljno je za tada bilo da se na bluzu ili kapu prišije hrvatska trobojka...*¹² Antun je kapitulaciju dočekao kod kuće. Prikuplja oružje, a s vojnicima koji su bježali kućama mijenja civilnu odjeću za njihovo oružje i municiju. Stalno je pritažen i oprezan jer su već krajem travnja počela prva uhićenja u okolici. Započela je i službena agitacija za pristupanje ustaškoj doknadnoj bojni – govorilo se da oni koji će joj pristupiti, neće morati nikud ići van svog kotara. Novoj je vlasti u ruke pala kompletna arhiva vojnog

okruga Varaždin pa su već početkom svibnja počeli pozivi za rezervne oficire bivše vojske, a zatim i za sve muškarce mladih godišta koji su odslužili vojsku. Kada je u lipnju među prvima dobio poziv, Blažić se, po partijskom nalogu, odbija pridružiti vojsci NDH pa se povlači u ilegalu. Imao je sklonište u sjeniku, a često je bio u kući gdje je spavao pod krevetom. Ako bi netko došao u posjet, smo bi spustili prekrivač da ga ne bi vidjeli. Krajem lipnja dolaze žandari u kuću ispitivati gdje je Šimun, no njegova majka im je pokazala dopisnicu iz Nevesinja. *Dragi moji, ja sam dobro. Nalazim se u 13. bataljunu u Nevesinju ... pisalo je na dopisnici.* Da bi nekako skinuli sumnju s njih, Šimun i Franjo Hladnić – Drago su došli do originalne ideje da svojim rukama ispišu dopisnice i preko poznanika ih ubace negdje u Bosni da bi dopisnice s poštanskim pečatom izgledale što uvjerljivije. To je za njih odradio Ivo Juratović koji je bio u domobranima. Žandari su tada otišli, no uskoro su se vratili jer 13. bataljun nije postojao, bila je to oznaka za poginule vojnike.¹³

Blažić već mjesec dana provodi u zemunici koju je sam iskopao u šumarku Brčevac (južno od Ludbreških Vinograda, na putu za Dugu Rijeku), a samo po noći dolazi kući. Vrlo snalažljiv i okretan, odlično se snalazio u prostoru. Govorilo se da je i po noći mogao prepoznati svako drvo u šumi. Sestra Kata mu je dala legendarni nadimak. *Moja šogorica i ja smo vezale vinograd i razgovarale. Onda sam joj ja rekla: Čuj Kata, pa trebale bi Tonču dati nekakav nadimak – neki da samo mi razumijemo o kome razgovaramo, da nas ostali ne shvate. I dok smo tako premišljavale, ja se sjetih – A mogle bi ga zvati Šimun. To neće nitko povezati s njim. I tako je bilo. Antun je postao Šimun. Čak ni on u prvo vrijeme nije znao da ga mi tako nazivamo, a kad je već buknuo ustanak, za ime Šimun se odjednom jako čulo. Ni žandari nisu znali tko je taj Šimun. A on je prihvatio to svoje konspirativno ime i koristio ga sve do smrti.*¹⁴

U kotaru Ludbreg krenulo se u organiziranje oružanih grupa – iste su osnovane u Ludbregu, Poljancu, Globočecu, Svetom Petru, Sesvetama i Luki. Grupu u Globočecu sačinjavali su braća Blažić: Antun, Tomo i Josip, Ivan i Stjepan Brcković te Franjo i Stjepan Hladnić. Kuća Blažićevih služila je kao mjesto

Skopje.

¹⁰ Izjava Rudolfa Perina od 2. 9. 1949. godine, dokument u vlasništvu autora.

¹¹ Izjava Marice Juratović.

¹² DRETAR, Milivoj: *Slobodna Podravina, Savez antifašističkih boraca i antifašista*, Zagreb, 2013., 6.

¹³ Sjećanja Kate Brcković.

¹⁴ Isto.

Sl. 3. Mađarska žandarmerijska postaja u Svetoj Mariji napadnuta od Šimunovih partizana 1943. godine (izvor: autor).

tajnih sastanaka i vojne nastave na kojima se podučavalo rukovanjem oružjem. Svi su pripadnici grupa dobili konspirativne nadimke po kojima ih neprijatelj nikako nije mogao otkriti. Oružane grupe i dalje su se preokupirane nabavkom oružja, sanitetskog materijala i ostale opreme. Koordinatori ovih grupa bili su Rudolf Perin – Švejk, Kalman Baranyay i Božo Leiner – Berta. Potkraj lipnja 1941., u šumi kod sela Turčin okupljaju se pristaše Okružnog komiteta KPJ Varaždin. Karlo Mrazović – Gašpar prenosi odluku Centralnog komiteta KPH o podizanju ustanka u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Započet će s manjim diverzantskim akcijama: rušenje telefonsko-telegrafskih stupova, oštećivanje pruga i lokomotiva i napadima na pošte.¹⁵ Sredinom srpnja uspješno je izvedena prva akcija – prekinute su telefonsko-telegrafske veze Ludbrega s Koprivnicom, Varaždinom i Legradom. Tu su se istaknuli Antun i Josip Blažić, Ivan Brcković i Vilim Zlatar. Vlasti su bile iznenađene i prvo su posumnjale u mađarske diverzante pa je prema Legradu upućena jedna domobranska jedinica. Koprivnički ustaški logornik Nikola Herman naredio je uhićenje taoca iz Ludbrega za koje se sumnjalo da su u vezi s partizanima. Svi su otpremljeni u logor Danica gdje su Židovi odvojeni, dok su se pojedinci vratili nakon nekoliko dana.¹⁶

U Ludbregu su postojala četiri ilegalna,

ručno izrađena radio prijemnika. Izradio ih je student tehnike Kalman Baranyay uz pomoć Stanka Kancijana. Tri su se nalazila u Ludbregu, dok se četvrti nalazio na tavanu Ivana Blažića u Globočecu. Preko prijavnika slušane su zabranjene vijesti iz Moskve i Londona, a zadužen za zapisivanje tih vijesti bio je mlađi Šimunov brat Tomo – Pepek. Radio je korišten od sredine srpnja 1941. do kraja ožujka 1942. kada je uhapšen Baranyay pa su iz preventive uništeni svi prijemnici.

Sredinom kolovoza (13. 8.) dolazi do formiranja tzv. Varaždinske grupe u mlinu obitelji Vidović na Plitvici kod sela Zbelava. Grupu su sačinjavali Varaždinci Gabrijel Santo – Kum, Vilko Jurec, August Kobal i Andrija Frntić. Pod vodstvom Ivana Brckovića iz Globočeca, grupa dolazi do šuma južno od Ludbrega. U Sigečaku, u klijeti Tome Geča iz Slokovca pridružili su im se Antun Blažić – Šimun i Franjo Hladnić – Drago. To su ujedno i prva dva borca s ludbreškog područja. Tako proširena grupa kreće dalje i već se 15. kolovoza u šumi Bedenik spaja s Bjelovarskom grupom koju je sačinjavalo osmero članova. Borci Bjelovarsko-varaždinske grupe bili su naoružani sa sedam karabina, tri pištolja i nekoliko bombi. Tih 15 članova odlučilo je da se udruže sa Osječkom ili *Šojkinom* grupom, nazvanom tako po nadimku Mileve Cetušić, koja je od 2. kolovoza boravila na Jasenovom brdu blizu sela Vojakovečki Osijek. Gustav Perl – Benda koji je trebao Šojkinu grupu privesti u šumu Bedenik, sukobio se s jednim stražarom na pruzi Koprivnica – Križevci zbog čega se neobavljena posla vratio svojim. No krajem kolovoza povezali su se s Zagrebačkom grupom pod vodstvom Petra Biškupa – Vene. Ova je oružana skupina tada narasla na 18 boraca koji su svi bili naoružani karabinima. Pojavile su se i teškoće u organiziranju i snabdijevanju, pa ovu grupu napuštaju trojica boraca. U svrhu podizanja morala i prikupljanja novih boraca, pod vodstvom bjelovarskog Okružnog komiteta u noći 5./6. rujna 1941. izvedena je prva oružana akcija. Umjesto napada na žandarmerijsku stanicu u Velikoj Kapeli, napadnuta je željeznička stanica u Velikom Trojstvu na pruzi Bjelovar – Kloštar. U tom se napadu hrabrošću istaknuo Antun Blažić Šimun, navodno je uskočio kroz prozor u zabarikadiranu zgradu i bacio nekoliko bombi koje su slomile otpor. Sve je prošlo vrlo brzo – nekoliko domobrana je zarobljeno, otete su

15 HRNČEVIĆ, Josip: *Svjedočanstva*, Globus, Zagreb 1984., 52–53.

16 BLAŽIĆ, Tomo: *SKOJ i druge antifašističke omladinske organizacije kotara Ludbregu u Narodnooslobodilačkoj borbi i revoluciji*, u LUDBREG (monografija), gl. urednik Vlado Mađarić, Ludbreg, 1984.

dvije puške i uništene instalacije na stanici. S prisutnim putnicima održan je miting, a kasnije su po selu razdijeljeni pisani letci.¹⁷ O tome incidentu izvještava i Stožer Savskog divizijskog područja koji je telegram prosljedilo Ministarstvu domobranstva u Zagreb: *Danas je jedna naoružana banda izvršila prepad na željezničku prugu kod s. Trojstvo, razoružala 3 građanska čuvara, uzela 300 kuna i oborila tri stuba za brzoglasne žice. Upućena je za njima potjera sastavljena od oružništva, redarstva i 70 ustaša. Prema naknadno dobivenim podatcima, potjera se sa ovom bandom sastala kod s. V. Pisanice i stupila s njima u sukob. Tom prilikom potjera je imala 3 mrtva...*¹⁸

4. Borbe u Podravini sve intezivnije

Poslije nekoliko manjih okršaja sa ustašama, dogovoreno je da cijela partizanska grupa krene prema Ludbregu. Marš je bio težak, kretalo se po noći, hrane je bilo vrlo malo pa je i pao moral među borcima. U šumama južno od Ludbrega borci su se odmarali nekoliko dana. Poslije neuspjele akcije atentata Marenčića i Perla u Koprivnici na doglavnika Budaka u kojoj su obojica stradali, dolazi do reorganizacije grupe i podjele na tri manje skupine. U onoj skupini koja je ostala djelovati na terenu oko Ludbrega i Varaždina bio je i Šimun. Uslijed zime i malobrojnosti, grupica je živjela u ilegalni. Partizanska baza u velikoj je tajnosti smještena u šumi Črnoglavac i samo je nekolicina znala doći do nje. Šimun odlazi na područje Dubrave (kod Vrbovca) s ciljem uspostavljanja veze s tamošnjim grupama. Šimun povremeno posjećuje svoje – noću bi dolazio kući, a već ga ujutro ne bi bilo.

U ožujku se pridružuje novoosnovanom Kalničkom partizanskom odredu. Komandant Odreda je postao Božo Leiner, stari Šimunov poznanik. On i Milivoj Marijan postaju vodni delegati. Šimun se tada istaknuo u više borbi, a poseban dojam na ostale ostavio je kada je kod Riječkih Krči u bijeg natjerao više ustaša i domobrana. Početkom travnja djeluje na širem varaždinskom području pa u noći 12./13. travnja s grupom partizana

¹⁷ MILIČEVIĆ, Žarko: *Kalnički partizanski odred, Tiva, Varaždin 2002.*, 44–46.

¹⁸ Građa za povijest Narodnooslobodilačke borbe u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, (dalje Građa), Zagreb 1981., knj. 1, 213–218.

Sl. 4. Otkrivanje Šimunove biste u Globočecu, 1961. godine. U prvom planu majka, sestre i brat (izvor: autor).

upada u selo Trnovec gdje su likvidirali trojicu ustaša. Zatim napadaju domobransku stražu na mostu na Plitvici kod Zbelave gdje su razoružali sve stražare i oteli im oružje, municiju i odjela. Kasnije još iste večeri sudjeluje u otmići ustaškog tabornika Cesarca iz Jalžabeta.¹⁹ Šimun se iskazao u još nekoliko okršaja Kalničkom odredu. Najmanje dva puta je ranjen, a slomio je i ruku. Potajno je liječen od strane dr. Mihovila Peričića, ludbreškog liječnika. Ležao je kod prijatelja Horvatića u Bolfanu. Krajem travnja započela je snažna neprijateljska ofenziva na Kalnik i Kalnički partizanski odred je razbijen. Šimun se tada nalazio na terenskom zadatku u Poljancu i nije bio uhvaćen. Prebacuje se u druga područja, odlazi na Bilogoru, Međimurje, čak i Mađarsku.

Kada u listopadu 1942. dolaze borci novog Kalničkom partizanskog odredu, Šimun im se pridružuje. Ovog puta radilo se o iskusnim partizanima koji su se okušali u više bitaka. Većina njih bili su Slavonci, Moslavčani i Bilogorci. Domaćih ljudi od povjerenja bilo je potrebno pa im je prisustvo Antuna Blaži-

¹⁹ MILIČEVIĆ, Žarko: *Kalnički partizanski odred, 57–60.*

ća itekako dobrodošlo. Među vodičima bio je i Martin Puštek, kasniji vijećnik ZAVNOH-a. Redaju se borbe s Fracetićevom Crnom legijom (studenj 1942.) u kojoj su ustaše poraženi. Sam Francetić je u bijegu izgubio svoju kapu. Istog mjeseca partizani upadaju u Jalžabet na seosko proštenje. Spaljuju općinsku zgradu s arhivom, demoliraju poštu i pale željezničku stanicu. Partizani uništavaju pet vlakova na pruzi Varaždin – Koprivnica. Koliko je bilo važno Šimunovo iskustvo i poznavanje prilika u ludbreškom kotaru pokazuje i odluka o njegovom napredovanju: naredbom Izidora Štroka, komandanta KPO-a, Šimun postaje informativni oficir pri štabu Odreda.²⁰ U veljači 1943. partizani napadaju Rasinju, a krajem istog mjeseca i Ludbreg. Taj napad je odbijen od strane lokalne posade. Akcijom od 5. ožujka 1943. na rudnik ugljena Subotica – Rasinja rukovodili su Gabrijel Santo i Antun Blažić Šimun.²¹

Akcija u Đelekovcu koju je predvodio Šimun jedan je od najpoznatijih prepada. Tako je na sam Uskrs 1943. (25. travnja) poveo partizane iz I. bataljuna KPO-a i pješice se „spustili“ do Globočeca. Tu su se prebukli u civilnu odjeću, zatim su posudili sve bicikle u Globočecu, Čukovcu i Bolfanu i po noći se odvezli do dvadesetak kilometara udaljenog sela Đelekovec. Napali su žandarmerijsku postaju gdje su potpuno iznenadili posadu. Zaplijenili su 8 karabina Mauser, 13 Manlihera i 1 parabela. O tom je događaju detaljnije izvijestio dr. Jurčić, stožernik bjelovarskog Ustaškog stožera „Bilogora“: ... 26. travnja o.g. u 00,30 sati na mjesto i oružničku postaju Đelekovec (10 km sjev. Od Koprivnice) skupina oko 100 partizana izvršila je napadaj. Oružnici iz postaje dali su otpor. U borbi je poginuo vodnik Prša Joso, a teško je ranjen domobran Carevski Ljudevit i 3 oružnika razoružani. Partizanima palo u plien 5 pušaka i 549 naboja i odora koju su svukli s dva oružnika. Na strani partizana jedan ranjen. Na mjestnoj pošti razlupali brzoglas i odneli poštanskih maraka za 6.000 kuna i 2.700 kuna u gotovom novcu. U općinskom uredu spalili sve spise i uništili jedan pisaci stroj. Istodobno napali su na razdjel rizničke straže, razoružali svu momčad, koja nije davala otpor i odneli 12 Manliher pušaka sa 40 naboja.²² Partizani su nesmetano

napustili Đelekovec, vratili sve bicikle njihovim vlasnicima i s ratnim se plijenom povukli natrag na Kalnik. Partizanske akcije u Molvama, Delovima, Ravenu, Svetom Ivanu Zelini, Velikoj Mučnici i drugim selima toliko su potresle Glavni stožer oružanih snaga NDH da je zajedno s Zapovjedništvom I. Domobranskog Sбора predviđen tajni plan čišćenja Kalnika iz smjera Koprivnice, Ludbrega, Križevaca, Novog Marofa i Svetog Ivana Zeline.²³

Godine 1943. postaje član Okružnog komiteta komunističke partije Hrvatske za Varaždin. Sredinom 1943. godine, kao član OK KPH za Varaždin, formira udarne grupe u Kuzmincu, Hrženici, Segovini i Velikom Bukovcu. Sredinom lipnja formirao je u Poljani Donjoj skojevsku grupu koja je prerasla u udarnu grupu. Potkraj lipnja Povjerenstvo Centralnog komiteta KPH u Zagrebu izvještava o aktivnostima HSS-a i organizacijskom stanju na terenu te tom prilikom navodi članove Okružnog komiteta KPH Varaždin – među devet članova nalazi se sedam radnika, jedan seljak (Šimun) i jedan intelektualac (Santo). Pritom je spomenut i kotar Ludbreg koji je najbolje organiziran komitet KPH Varaždin.²⁴

S grupom iz Velikog Bukovca Šimun poduzima prvu akciju – napad na mađarsku pograničnu stražu u međimurskoj Svetoj Mariji na Muri. Time je izazvao međudržavni incident jer se Međimurje u to vrijeme nalazilo pod okupacijom Hortyevе Mađarske. Mato Grgurić iz Župske redarstvene oblasti izvijestio je Veliku župu Zagorje o tom događaju koji mu je prenio kotarski predstojnik iz Čakovca: ... U noći od 28. na 29. kolovoza o.g. napadnuta je po partizanima mađarska pogranična straža kod mjesta Sv. Marije, kotar Prelog. Tom zgodom ispaljeno je i bačeno na mađarsku stražu 4 granate od kojih su tri eksplodirale. Kod napadaja poginuo je jedan mađarski pogranični stražar, a dvojica su odvedena po partizanima. Od partizana je jedan poginuo, a da li je još tko ranjen ili ubijen nije se moglo ustanoviti. Partizani tražili da se straža preda i da predaju oružje i municiju. Kad je mađarska straža na to odgovorila vatrom isti su se povukli. Jačina partizana bila je oko 30 ljudi... Akcija je trebala obuhvatiti i ostatak graničara u selu, no tada je grupu napao eskadron mađarske konjice pa su se partizani povukli i prebacili preko Drave

20 Grada IV, 120.

21 DRETAR, Milivoj: *Slobodna Podravina*, 15–16.

22 Grada, knjiga IV, 880.

23 Isto, 882.

24 Grada, knjiga V, 354.

Sl. 5. Obilježavanje 75. godišnjice Šimunove pogibije u Bikovcu. Cvijeće položili Damir Šprem, načelnik općine Maruševac i Milivoj Dretar, Šimunov pranečak (izvor: autor).

natrag u Veliki Bukovec. Sve je to bila velika neugodnost za vlast jer su Mađari zahtijevali susret s predstavnicima Velike župe Zagorje radi *graničnog incidenta koji se na temelju graničnog ugovora između Mađarske i N.D.H. mora povjerenstveno izviditi i raspraviti.*²⁵ Bukovečka grupa se ubrzo sjedinila s grupom iz Kuzminca te je bila jezgra buduće Međimurske čete.

5. Dolazak u ivanečki kraj i smrt

Temeljem zaključaka Okružnog komiteta KPH Varaždin Antun Blažić je u rujnu 1943.²⁶ upućen na viničko područje s zadatkom da radi na podizanju narodnog ustanka i organiziranju novih oružanih grupa. Šimun je bio odabran kao stariji i iskusni politički radnik koji je znao svojim govorom pridobiti ljude na svoju stranu. U svojim izlaganjima govorio je o potrebi osnivanja novih organa vlasti, zadacima članova narodnooslobodilačkih odbora i Partije, političkoj situaciji u Hrvatskoj i svijetu te vojnim uspjesima Antifašističke koalicije.

Po dolasku na ivanečko područje Šimun je organizirao s tamošnjom udarnom grupom napad na domobranski bunker kod sela Stažnjevec. U bunkeru se nalazilo 16 domobrana koji su čuvali željezničku prugu Lepoglava – Varaždin. Akcija je uspješno izvedena i grupa

se naoružala zaplijenjenim oružjem. Nakon te akcije bilo je predviđeno formiranje partizanske jedinice za kotar Ivanec koja bi obuhvatila više već postojećih grupica. U tu svrhu došao je 14. rujna na sastanak s aktivistima u Donju Voću, a zatim je pošao u zaselak Bikovec kod Maruševca gdje je oružana grupa namjeravala likvidirati ustaškog obavještajca.²⁷ O tom događaju i što se ustvari dogodilo postoji nekoliko verzija.

Zajedno s Edom Švageljom i Stankom Dedušom, Šimun se pridružio oružanoj grupi koja je htjela likvidirati ustaškog obavještajca. Prvi je došao do kuće koju su namjeravali napasti, no dospio je u takav položaj da je ustaša prvi otvorio vatru i ranio Šimuna u vrat. Vatra iz neprijateljskog oružja prestrašila je grupicu koja se razbježala pa je Šimun ostao sam. Teško ranjen pokušao se izvući i sam si je povio ranu, no kako je osjećao sve veću nemoć, a pored nije bilo nikog, odlučio je počinuti samoubojstvo da ne padne živ u ruke ustaša. Druga priča govori da je ustaša pozvan na predaju, no kad je to odbio, razvila se pucnjava u kojoj je Šimun ranjen. Treća verzija priče govori da je već ušao u kuću, no kad je izlazio kroz prozor, u trenutku neopreznosti, pogodio ga je ustaški metak. Njegov pištolj, sat i arhiva s torbicom nisu pali u ruke ustaša jer je jedan skojevac pokupio te stvari i predao Antunu

25 Grada, V, 953–954.

26 Posljednji put je bio kod kuće 8. rujna 1943.

27 Iz pisane ostavštine Tome Blažića, vlasništvo autora.

Crneki – Janku koji je sve to odnio u Okružni komitet Varaždin.²⁸

Sljedećeg je dana Šimun pokopan na mjesnom groblju u drvenom lijesu. Nakon završetka rata, 27. listopada 1945. posmrtni ostatci su ekshumirani iz groba i preneseni na groblje u Ludbregu. Kada je usred groblja podignuta velika spomen-grobnica za posmrtnu ostatke boraca 17. udarne brigade koji su poginuli 6. srpnja 1944. u bitki za Ludbreg te za ostale borce Kalničkog odreda, premještene su tu i kosti Antuna Blažića Šimuna. Sahrani je prisustvovala i Šimunova majka Magdalena te ostali članovi obitelji iz Globočeca.

6. Šimunova ostavština

Spomen-kosturnica dugo je bila bez ikakva obilježja da je tu pokopan narodni heroj Antun Blažić Šimun. Na traženje obitelji, tek je 2010. godine, na 67. godišnjicu smrti obilježeno približno mjesto ukopa manjom pločom sa Šimunovim imenom.

U rodnom selu Antuna Blažića Šimuna 5. kolovoza 1961. svečano je otkrivena bista narodnom heroju. Procjenjuje se da se okupilo oko 5000 ljudi iz cijele općine. Bista je stajala na tom mjestu do travnja 2009. godine kada ju je nepoznati počinitelj otuđio. Na prijedlog članova obitelji Grad Ludbreg izradio je spomen-ploču koja je postavljena na pročelje društvenog doma. Ploču su otkrile Šimunove sestre Kata, Marica i Jelka.²⁹

Poslije rata Šimunovim je imenom prozvana ulica koja od središta Ludbrega prolazi mostom na Bednji do kapelice Žalosne Gospe. Ulica je 1990-ih preimenovana starijim nazivom – Ulica bana Jelačića. U Vinogradima Ludbreškim nekadašnja Kerstnerova ciglana „Ludbrežanka“ 1948. dobila je novi naziv Narodna ciglana „Antun Blažić“. Bilo je to mjesto gdje je Šimun povremeno radio u mladosti. Ciglana 1990-ih radi na granici isplativosti, kasnije je prodana u privatno vlasništvo i potom zatvorena. Bista koja se nalazila u prostorijama ciglane netragom je nestala. Šimunovim imenom svojedobno se nazivala omladinska radna brigada koja je polazila na radne akcije širom bivše Jugoslavije. U Maruševcu je Osnovna škola nazvana „Antun Blažić Šimun“. Pročelje je krasila velika slika

narodnog heroja. Škola je 1990-ih preimenovana u OŠ „Gustav Krklec“, a slika je nestala. Šimunovo se ime izgubilo iz javnosti. Ni ordenu narodnog heroja kojim je posthumno odlikovan ne može se ući u trag. Ostala je samo blijeda uspomena na narodnog heroja.

Literatura

- BLAŽIĆ, Tomo: *SKOJ i druge antifašističke omladinske organizacije kotara Ludbregu u Narodnooslobodilačkoj borbi i revoluciji*, u LUDBREG (monografija), gl. urednik V. Mađarić, Ludbreg, 1984.
- BRUNOVIĆ, Milan: *Kalnik u borbi*, Zagreb: IP „27. srpanj“, 1953.
- DRETAR, Milivoj: *Božo Leiner, ludbreški Che Guevara* // Hrvatski povijesni portal, objavljeno 09/05/2012. Dostupno na: <http://povijest.net/bozo-leiner-ludbreški-che-guevara/> (16. 9. 2018.).
- DRETAR, Milivoj: *Slobodna Podravina*, Zagreb: Savez antifašističkih boraca i antifašista, 2013.
- HRNČEVIĆ, Josip: *Svjedočanstva*, Zagreb: Globus, 1984.
- IVIĆ, Stjepan: *Ludbreški kotar u NOB-i i Razvoj i djelovanje narodne revolucionarne vlasti na teritoriju kotara Ludbreg* u LUDBREG (monografija), gl. urednik V. Mađarić, Ludbreg, 1984.
- MILIČEVIĆ, Žarko: *Kalnički partizanski odred*, Varaždin: Tiva, 2002.
- VELAGIĆ, Savo: *Narodni heroj Mojsije – Mojica Birta Zec* // Podravski zbornik 1982 (ur. F. Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1982.
- WINTER, Marija: *Iz povijesti Ludbrega i okolice*, Koprivnica: Nakladna kuća „Dr. Feletar“, 2000.

Izvori

- Građa za povijest Narodnooslobodilačke borbe u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, Zagreb 1981. – 1988., knjige 1, 3, 4, 5
- Ostavština Tome Blažića Pepeka
- Osobni arhiv autora

²⁸ Isto.

²⁹ Osobni arhiv autora.